

REPUBLIKA HRVATSKA

MINISTARSTVO ZAŠTITE
OKOLIŠA I ENERGETIKE

Pregled nacionalnih i EU politika u području klimatskih promjena

Melita Zdilar

**Uprava za klimatske aktivnosti, održivi razvoj i zaštitu zraka, tla i
od svjetlosnog onečišćenja**

Zagreb, 5. prosinca 2018.

KLIMATSKE PROMJENE

- Klimatske promjene postaju stvarnost / dominantan problem okoliša u 21. stoljeću
- Poplave i porast razine mora
 - šteta od poplava u RH u 2014. - 297,6 mil eura
 - globalna razina mora stalno raste - u posljednjih stotinu godina 20 cm

KLIMATSKE PROMJENE

Razlikujemo:

- ublaženje klimatskih promjena
- prilagodbu klimatskim promjenama

Ublažavanjem se djeluje na uzroke, a provodi se smanjenjem emisije stakleničkih plinova ili se povećava odliv (vezivanje ugljika u biomasu ili tlo).

Prilagodba klimatskim promjenama su aktivnosti kojima se sprječava ili umanjuje utjecaj promjene klime nastao zbog porasta temperature, povećanje razine mora, suše, poplave, itd. Kada politikama radimo na prilagodbi klimatskim promjenama jačamo otpornost okoliša, prirode, gospodarstva i društva na klimatske promjene.

Odgovor svijeta klimatskim promjenama - Pariški sporazum

1. Pariški sporazum, **stupio je na snagu 4.11.2016.**, pravno je obvezujući:

- sve stranke trebaju primjenjivati svoje nacionalno određene doprinose, NDC
- NDC se revidiraju u petogodišnjim ciklusima
- sljedeći doprinosi ne smiju biti slabiji od onih koje stranke imaju

2. Sporazum je ambiciozan, postavlja dugoročni cilj:

- predviđa zadržavanje zagrijavanja „znatno ispod 2°C u odnosu na predindustrijsko razdoblje kao i nastavak napora za ograničenje rasta temperature za 1,5°C”

3. Prilagodba klimatskim promjenama:

- stranke trebaju planirati aktivnosti s ciljem povećanja otpornosti i prilagodbe klimatskim promjenama

4. Uspostavlja se jedinstveni sustav izvješćivanja:

- države su obvezne izvješćivati o svojim naporima na dvogodišnjoj osnovi te informirati jedni druge i javnost o tome kako provode svoje obveze

5. Sporazum je pravičan:

- razvijene države će nastaviti napore na ostvarenju postojećeg kolektivnog cilja mobiliziranjem 100 milijardi US dolara godišnje do 2025., kada će se postaviti novi kolektivni cilj. Također će pružati dodatne napore na izgradnji kapaciteta u državama u razvoju kao i prijenosu tehnologija.

Provedba Pariškog sporazuma

Operacionalizacija Pariškog sporazuma:

- COP 24, Konferencija stranaka 2018., Katowice, Poljska
- donošenje operativnih pravila za provedbu odredbi Pariškog sporazuma

Listopad 2018. posebno izvješće Međuvladinog panela o promjeni klime, IPCC

- posebno izvješće u 2018. o utjecajima rasta globalne temperature za ne više od 1,5 °C iznad predindustrijskih razina
- koliko je potrebno smanjiti globalne emisije da bi se navedeni cilj ostvario – u kontekstu održivg razvoja i napora koji se ulažu u iskorjenjivanje siromaštva

Pariški sporazum – zajedničko djelovanje

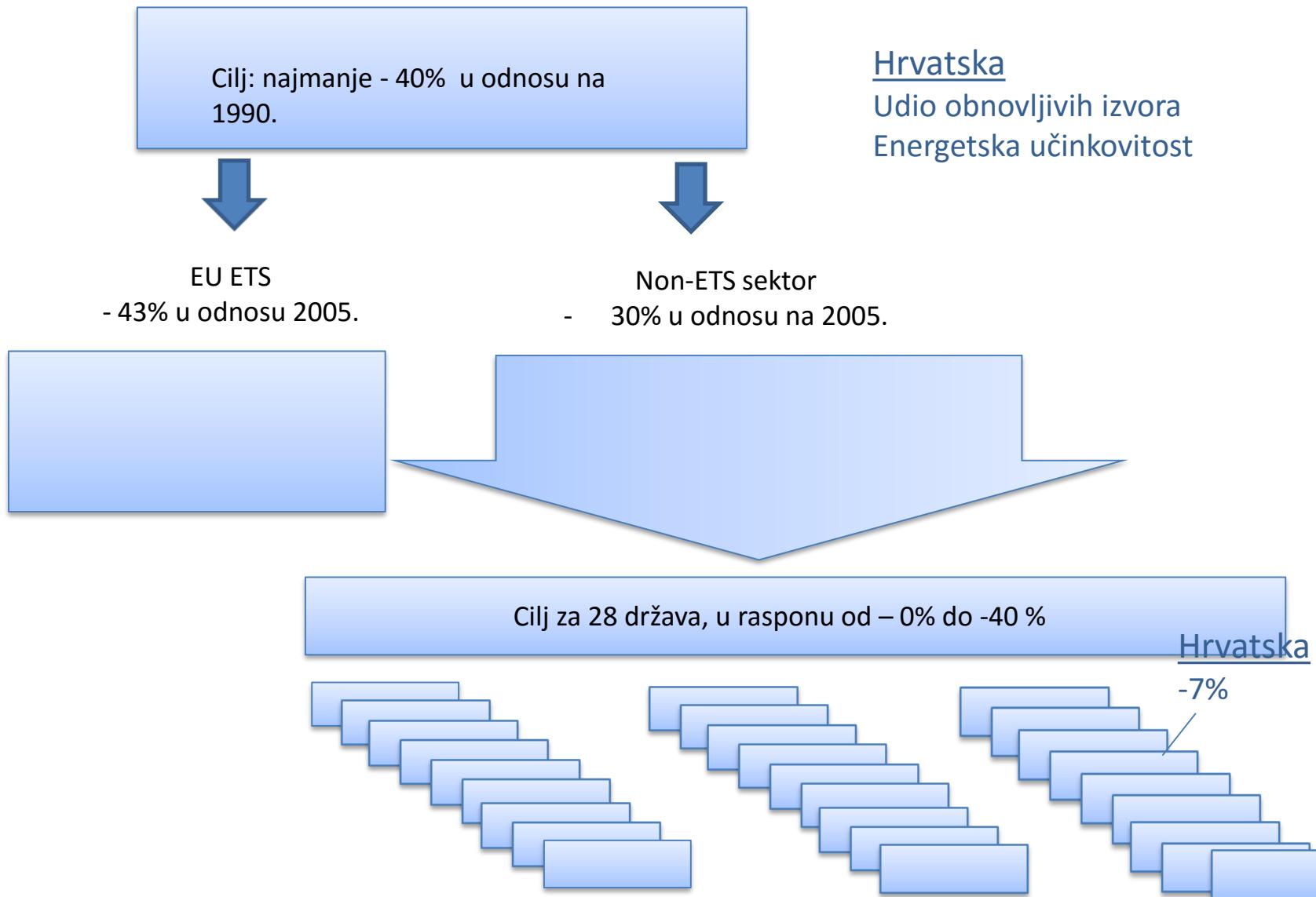
- niti jedna grupa ili sektor ne može postići ciljeve iz Pariza samostalno
- potrebno je uključenje svih dionika - vlade, poslovnog svijeta, nevladinih udruga, lokalne razine, gradova i općina

Klimatsko energetski okvir EU 2030.

- Europsko vijeće je u listopadu 2014. godine usvojilo zaključke o Okviru klimatske i energetske politike do 2030. godine

Provedba cilja do 2030.

Provedba cilja do 2030. tranzicija na niskougljični razvoj

- mjerama su obuhvaćeni svi sektori:
- CORSIA, (Carbon Offsetting and Reduction Scheme), pilot faza (od 2021. do 2023.) i prva faza (od 2024. do 2026.) dobrovoljno sudjelovanje država, EU
- druga faza (od 2027. do 2035.) - obvezno sudjelovanje država
- avionski prijevoz uključen je u EU ETS od 2012., godine
- Međunarodna pomorska organizacija (IMO), u travnju 2018. godine usvojila Inicijalnu Strategiju o emisijama stakleničkih plinova u pomorstvu, smanjenje emisija za najmanje 40% do 2030. godine, nastojeći do 70% do 2050. u usporedbi s 2008. godinom.
- Uredba (EU) 2015/757 o praćenju emisija ugljikova dioksida iz pomorskog prometa, izvješćivanju o njima i njihovoj verifikaciji, praćenje 2018., a prva izvješća 2019. godine

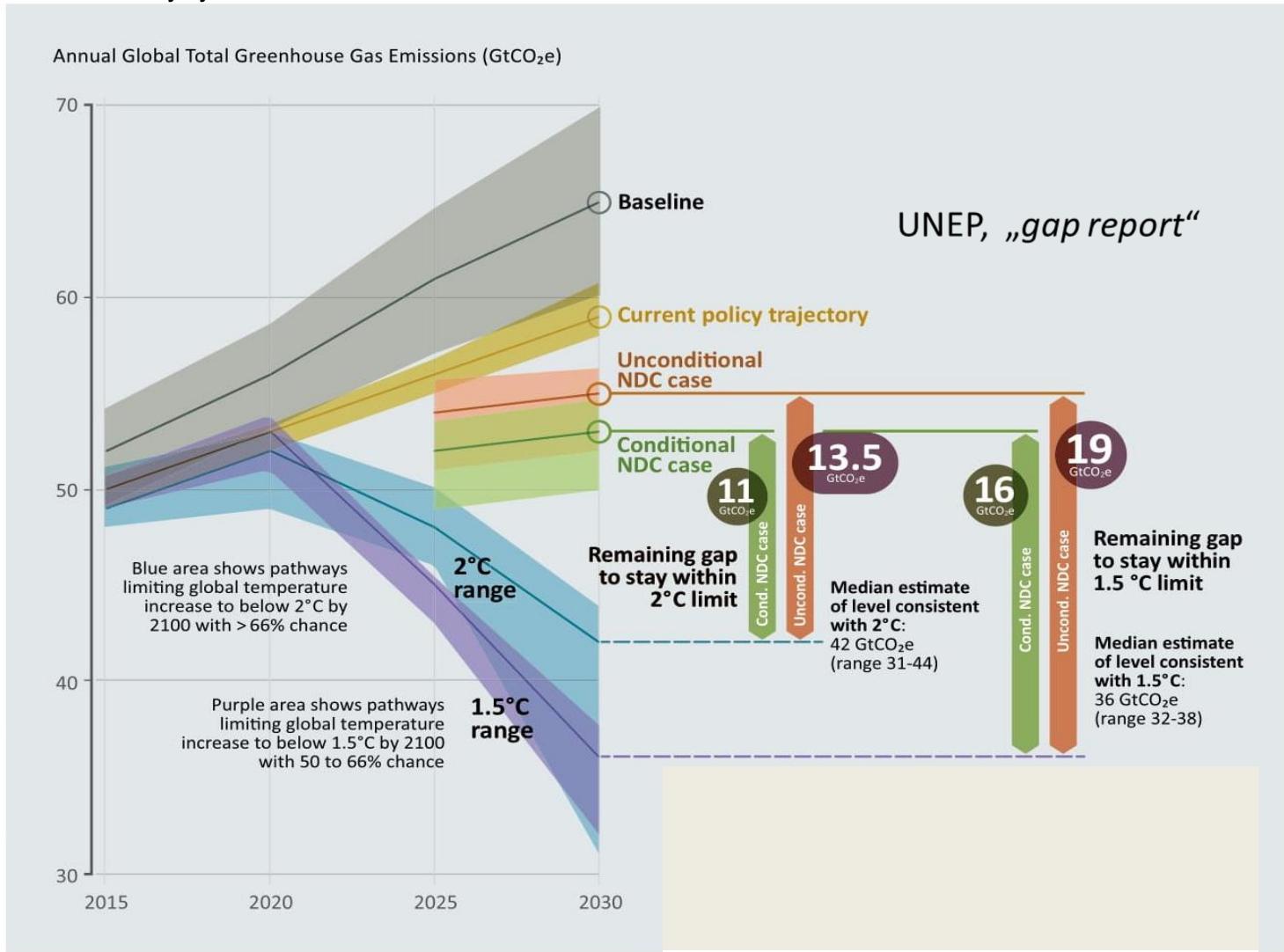
Provedba cilja do 2030. tranzicija na niskougljični razvoj

- Uredba (EU) 2018/842 o obvezujućem godišnjem smanjenju emisija stakleničkih plinova u državama članicama od 2021. do 2030., RH -7%
- Uredba (EU) 2018/841 o uključivanju emisija i uklanjanja stakleničkih plinova iz korištenja zemljišta, prenamjene zemljišta i šumarstva u okvir za klimatsku i energetsku politiku do 2030
- Uredba o upravljanju energetskom unijom i klimatskom politikom
- Zimski paket, obnovljivi izvori energije, energetska učinkovitost
- Integracija okolišne problematike u Zajedničku poljoprivrednu politiku, od 2021.-2027. povećana očekivanja prema poljoprivrednim proizvođačima u smislu postizanja klimatskih i energetskih ciljeva, zaštite prirode, primjeni načela bioekonomije i kružnog gospodarstva te proizvodnji zdrave i konkurentne hrane
- Gospodarenje otpadom, kružno gospodarstvo
- Promet, svi segmenti: laka, komercijalna i teška vozila, alternativna goriva i infrastruktura za njihovo korištenje, masterplan za upravljanje mobilnošću, aktivna mobilnost, multimodalnost
- Višegodišnji finansijski okvir, 2021.-2027., prijedlog povećanja izdvajanja za područje klimatskih promjena s 20 % na 25 %

Obveze iz Pariškog sporazuma: tranzicija na niskougljični razvoj

- EU i njezine države članice dostavile su 6. ožujka 2015. godine svoje planirane nacionalno određene doprinose, INDC
- INDC uključuje obvezu smanjenja nacionalnih emisija stakleničkih plinova za najmanje 40% do 2030. godine u usporedbi s razinom emisije u 1990. godini.
- Prema Pariškom sporazumu stranke su obvezne dostaviti do 2020. godine svoje dugoročne niskougljične strategije razvoja.
- Uredba o upravljanju energetskom unijom i klimatskom politikom
 - EK treba donijeti do 1. travnja 2019. prijedlog dugoročne strategije EU za smanjenje emisija stakleničkih plinova u skladu s Pariškim sporazumom
 - U kontekstu postizanja ukupnih klimatskih ciljeva, potrebno je razmotriti različite scenarije, uključujući između ostalog scenarij postizanja neto nula emisija stakleničkih plinova u EU do 2050. godine i negativnih emisija nakon toga

Naslov: Globalne emisije stakleničkih plinova prema različitim scenarijima te jaz između postavljenih ciljeva i potrebnog smanjenja

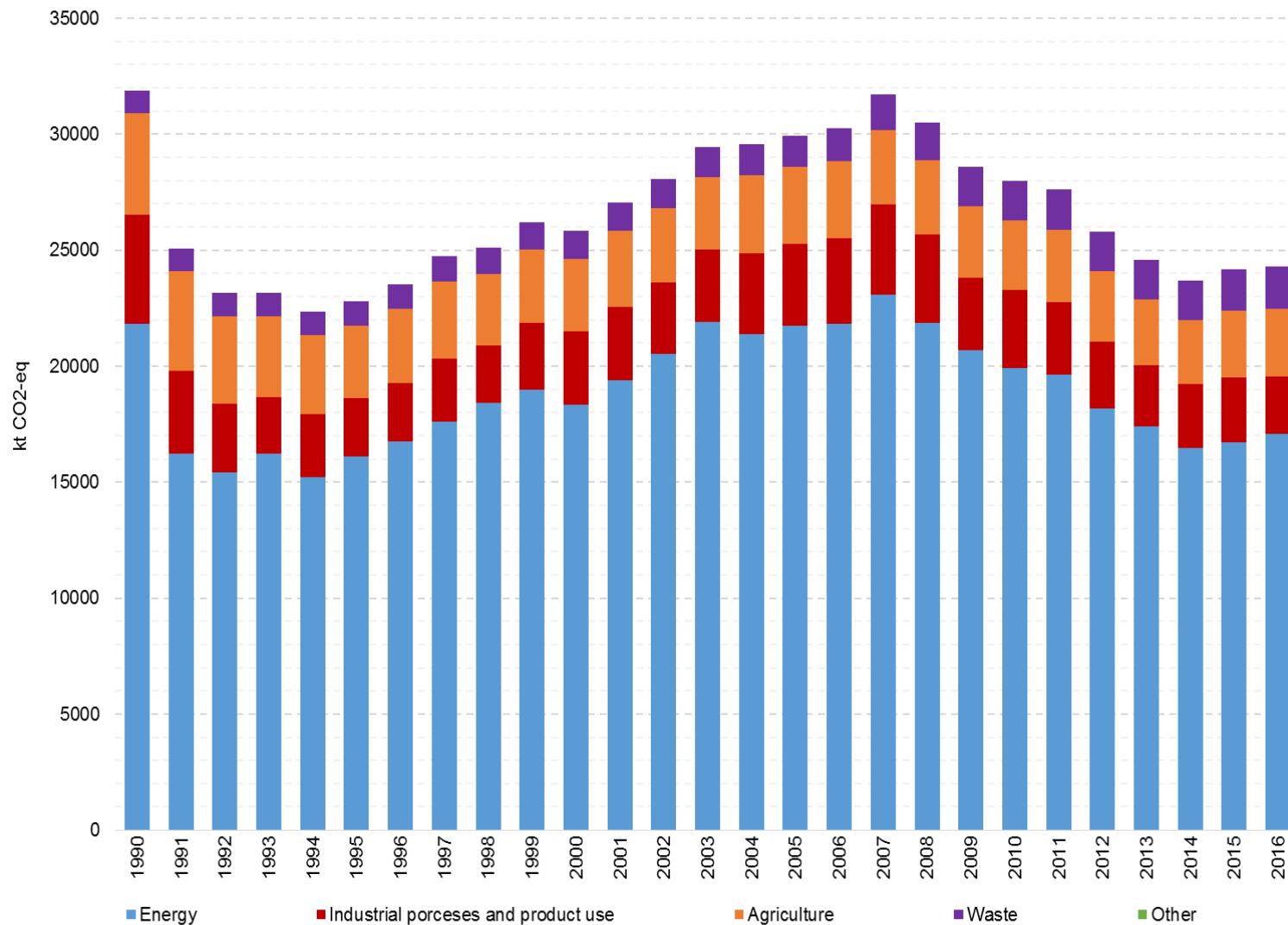

Izvor: The Emissions Gap Report 2017., UN Environment Synthesis Report

„Plan puta za prijelaz na konkurentno niskougljično gospodarstvo do 2050. godine“ iz 2011. godine

- Zahtjevi smanjenja za pojedine sektore:
 - dani su i indikativni ciljevi smanjenja emisija za 60 % do 2040. godine i 80–95 % do 2050. godine
Sektori	2005.	2030.	2050.
Energetika (CO_2)	-7%	-54 to -68%	-93 to -99%
Industrija (CO_2)	-20%	-34 to -40%	-83 to -87%
Promet (sa CO_2 iz avijacije)	+30%	+20 to -9%	-54 to -67%
Kućanstva i usluge (CO_2)	-12%	-37 to -53%	-88 to -91%
Poljoprivreda (ne CO_2)	-20%	-36 to -37%	-42 to -49%
Ostale emisije (ne CO_2)	-30%	-72 to -73%	-70 to -78%

Emisije stakleničkih plinova u RH

Izvor. Izvješće o inventaru emisija stakleničkih plinova RH za 2018. godinu, za razdoblje 1990.-2016.

EU strategija o prilagodbi klimatskim promjenama

- EU strategija o prilagodbi klimatskim promjenama temeljena je na osam aktivnosti
 1. Potaknuti sve države članice da usvoje sveobuhvatne strategije prilagodbe
 2. Omogućiti LIFE financiranje za potporu izgradnji kapaciteta i povećanju aktivnosti za prilagodbu klimatskim promjenama u Europi (2014.-2020.)
 3. Uvesti prilagodbu u Sporazum gradonačelnika (2013./2014.)
 4. Nadopuniti znanje
 5. Daljnji razvoj Climate-ADAPT-a, platforme za informacije o prilagodbi u Europi
 6. Olakšati dokazivanje klimatskih promjena u okviru Zajedničke poljoprivredne politike (CAP), Kohezijske politike i Zajedničke ribarske politike (CFP)
 7. Osigurati otpornije infrastrukture na klimatske promjene
 8. Promicanje osiguranja i drugih finansijskih proizvoda za fleksibilnije investicije i poslovne odluke
- https://ec.europa.eu/clima/policies/adaptation/what_en#tab-0-1
- EU je 2013. godine izradila paket dokumenata vezano za EU strategiju o prilagodbi klimatskim promjenama

Hrvatski propisi koji reguliraju područje klimatskih aktivnosti

Međunarodni sporazumi:

- Okvirna Konvencija Ujedinjenih naroda o promjeni klime (Rio de Janeiro, 1992.)
- objavljena u NN-MU br. 2/96, stupila je na snagu u odnosu na Republiku Hrvatsku 7. srpnja 1996.
- Kyotski protokol uz Okvirnu konvenciju Ujedinjenih naroda o promjeni klime (Kyoto, 1999.) - Republika Hrvatska potpisala je Protokol 1999. godine (Zakon o potvrđivanju Kyotskog protokola uz Okvirnu konvenciju Ujedinjenih naroda o promjeni klime objavljen je u NN-MU br. 5/07)
- Izmjene iz Doha Kyotskog protokola uz Okvirnu konvenciju Ujedinjenih naroda o promjeni klime (Doha, 2012.) (Zakon o potvrđivanju Izmjene iz Doha Kyotskog protokola objavljen je u NN-MU br. 6/15)
- Pariški sporazum, usvojen 12. 12. 2015.
- Hrvatski sabor, usvojio Zakon o potvrđivanju Pariškog sporazuma, 17.3.2017.

Zakoni:

- Zakon o zaštiti zraka (Narodne novine 130/11, 47/14, 61/17)

Strategije:

- Niskougljična strategija
- Strategija prilagodbe klimatskim promjenama

NISKOUGLJIČNA STRATEGIJA

Sektori i vremenski horizont

SEKTORI:

- ENERGETSKA POSTROJENJA
- INDUSTRija
- TRANSPORT
- KUĆANSTVA I USLUGE
- FUGITIVNE EMISIJE
- POLJOPRIVREDA
- GOSPODARENJE OTPADOM
- KORIŠTENJE ZEMLJIŠTA, PROMJENE U KORIŠTENJU ZEMLJIŠTA I ŠUMARSTVO

VREMENSKI HORIZONT:

→ 2020

→ 2030

→ 2050

Strategija o prilagodbi klimatskim promjenama

SEKTORI:

- **HIDROLOGIJA, VODNI I MORSKI RESURSI**
- **POLJOPRIVREDA**
- **ŠUMARSTVO**
- **RIBARSTVO**
- **BIORAZNOLIKOST**
- **ENERGETIKA**
- **TURIZAM**
- **ZDRAVLJE**
- **PROSTORNO PLANIRANJE - UPRAVLJANJE OBALNIM PODRUČJEM**
- **UPRAVLJANJE RIZICIMA OD KATASTROFA**

LIFE program i klimatske aktivnosti

U okviru LIFE programa izdvaja se potprogram Klimatske aktivnosti, koji ima tri područja prioriteta:

- Ublažavanje klimatskih promjena
- Prilagodba klimatskim promjenama
- Upravljanje klimom i informiranje

Ublažavanje klimatskih promjena

U prioritetnom području Ublažavanje klimatskih promjena djelovat će se na doprinosu smanjenja emisije stakleničkih plinova, osobito doprinosom provedbi i razvoju povezane politike i zakonodavstva, poboljšanjem baze znanja, razvojem integriranih pristupa, te razvojem i demonstriranjem inovativnih tehnologija, sustava, metoda i instrumenata.

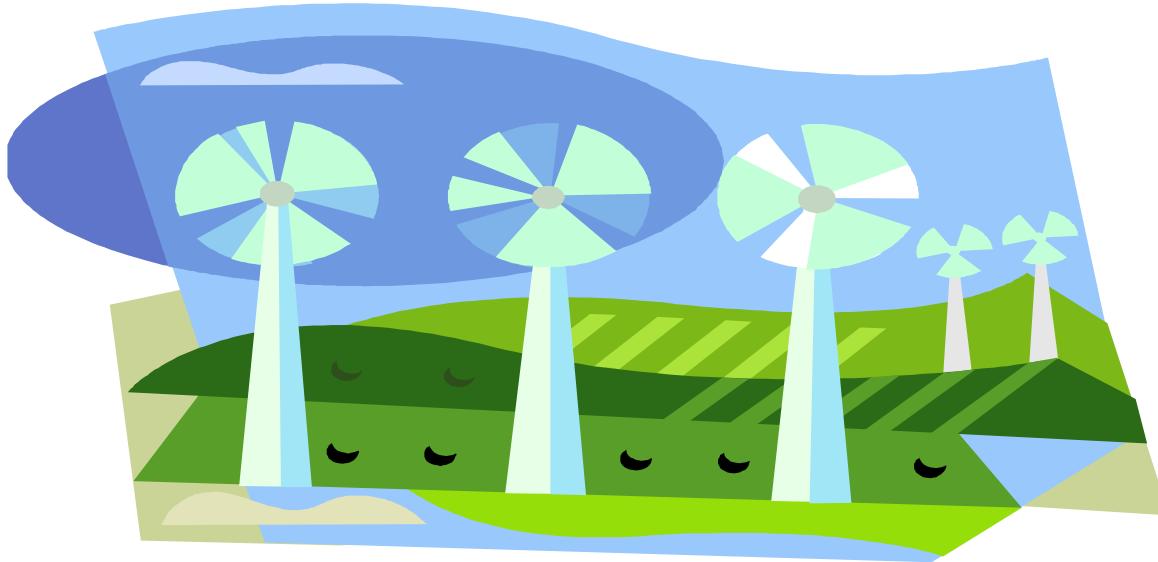
Prilagodba klimatskim promjenama

U prioritetnom području Prilagodba klimatskim promjenama podržavat će se napor na povećanju otpornosti na klimatske promjene, osobito doprinosom provedbi i razvoju povezane politike i zakonodavstva, poboljšanjem baze znanja, razvojem integriranih pristupa, te razvojem i demonstriranjem inovativnih tehnologija, sustava, metoda i instrumenata.

LIFE program i klimatske aktivnosti

Upravljanje klimom i informiranje

U prioritetnom području Upravljanje klimom i informiranje poticat će se podizanje svijesti o klimatskim pitanjima, podržavati komunikacija i upravljanje informacijama na području klime i njihovo širenje, promovirati učinkovitija usklađenost s klimatskim zakonodavstvom i promicati bolje klimatsko upravljanje širenjem sudjelovanja dionika.

Hvala na pažnji

Više informacija na mrežnoj stranici Ministarstva

<http://www.mzoe.hr>

Melita Zdilar, e-mail: melita.zdilar@mzoe.hr